



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

Medicvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

lum, debet notificare causam quare hoc facit, si potest: quod si non potest, non curet. Et si aliqua autoritas sanctorum videatur contraria, debet intelligi extra prædictos casus. Si autem inuenit eam incorrigibilem, potest eam includere, quod melius esset quam deserere. Mulier autem non sic tenetur virum deserere, quia non tenetur corrigere virum, nec scandalum de hoc nascitur, & melius est illi cohabitare, quia pro tunc vitatur fornicatio, quam cum alijs faceret, nam quanto magis accedit ad uxorem, tanto minus ad alias feminas vadit. Si tamen nolle eam cognoscere nisi contra naturam, vel timeret, quod eam traheret ad peccatum, debet eum deserere si potest, ut mali imminens occasionem fugiat.

76 QVAM primum constat viro de adulterio vxoris, potest illam dimittere quò ad thorum proprio arbitrio: nec tenetur reddere debitum exigenti, quia præiudicaret sibi: secundum Thomam, supra, a. 3. & fieret irregularis, id est, bigamus, nisi per ecclesiam compelleretur: & tunc aliter reddens, nullum sibi præiudicium facit. Quò autem ad thorum, & cohabitationem, non potest dimittere, nisi ecclesie iudicio: & si dimiserit, potest cogi ad habitandum cum ea, nisi statim possit adulterium probare secundum Hostien. infra octo dies. 33. q. 2. c. ecclesiastica. Ideò diuortium, non nisi iudicio ecclesie potest fieri, secundum Thomam nisi fornicatio sit carnalis, & notoria. Quod si sic est, potest capitul. de illis, de diuort. Secus de fornicatione spiritali, & notorio. capitul. porro, eodem titulo. secundum verò Panormitanum ibi, quando est notorium, est par ratio in utroque gloss. in cap. si. de conuer. coniu. Quando aliquid dicatur notorium, supra. Manifestum, per tot. & Notorium §. 1.

77 S I alter conjugum adulterauit secrete, si petat debitum, nõ coactè, sed humiliter, non propter hoc mortaliter peccat, licet fornicando ius peten-

di perdidit, scilicet quasi sibi debitum, non autem quin possit petere quasi rogando, & non cogendo: nec tenetur reuelare vxori hoc, quia cum hoc sit introductum fauore coniugis non peccantis: si sciret hoc, & redderet, præiudicaret sibi, non autem si ignoranter reddat. Sic tenet Tabul. ver. matrimonium. 4. §. 6.

78 V I R & V X O R in causa diuortij ad paria iudicari possunt, licet maior causa sit in vno, quam in alio: sufficiens tamen ad diuortium in utroque, secundum Thom. supra. a. 4. reliqua quæ ad diuortium pertinent, supra, Diuortium, per tot. Si ecclesia alteri coniugum scienti impedimentum præcipiat cohabitare cum altero, obediens quò ad cohabitationem, & necessarium administrationem, non autem quò ad debiti redditionem: secundum Vgo. quia absque peccato reddere non potest.

MEDICVS.

MEDICVS multis modis peccat. Primò, quando ignorans infirmitatem, & tamen vel ex temeritate, vel ne reputentur ignorantes, vel propter lucrù, aut huiusmodi, assumunt infirmum medicare, exponentes eum periculo mortis, vel notabilis nocuenti: & hoc est mortale: quia contra charitatem proximi. Vel si possunt scire, tamen nolunt studere, aut peritos consulere. Secundò, peccant mortaliter, quòdo cognita infirmitate negligunt studere de remedijs, vel visitare, vel propinare debitas medicinas si possunt: vel quando fecerunt vnam medicinam, & aduertunt non esse conuenientem, non mutant, ne credantur ignorantes. Si etiam exhibuerunt medicinam dubiam pro certà, vel non secundum artem, sed secundum suam stultam phantasia volunt medicare, vel experimenta facere, & huiusmodi, quibus infirmus exponitur periculo graui, mortale est. Tertio, quando consulunt propter sanitatem corporis aliquod, quod est mortale: ut fornicationem, pollutionem, incantationem, vel huiusmodi mor-

mortale est hoc : quia contra honorem, & præceptum Dei, & etiam est prohibitum in capitul. cum infirmitas. de peniten. & remissio. Quarto, quando infirmus est in casu periculoso, & infirmitas grauis est: licet nõ sit in casu mortis, si medicus non admonet, & inducat ad confessionem quantum potest: vt præcipitur in dict. cap. cum infirmitas. etiam contraria consuetudine medicorum non obstante: quia non est consuetudo, sed corruptela contra bonos mores: idẽ non valet: secundum Hostien. in dict. cap. cum infirmitas. Caietan. tamen ibi in summa dicit, quod si hæc constitutio non est approbata consensu medicorum ventium, & superiores hoc sciẽtes tolerant, & medici non seruant, non ex contemptu, sed ex negligentia, vel respectu humano: vel quia hoc contrariatur suæ arti promittenti semper bonam spem, non peccat mortaliter. Sed sufficit, quod dicant illis qui in domo habitant, quibus infirmis cura magis incumbere videtur de salute animæ: vt ipsi admonent infirmum, qui admonitus si noluerit confiteri, non propter hoc debet relinqui, ne forte desperatus moriatur. Hoc enim videtur esse contra charitatem: qua tenemur & malis, & iniustis benefacere, & hæc mihi videtur bona determinatio, & satis modesta. Quinto, mortaliter peccant, si non nũcient secundum Archidiaconum. Flor. & Ioan. de Nea. quol. 1. r. quando probabiliter credunt, quod nunciatio mortis infirmo erit multum utilis animæ infirmis: vt quia confitebitur, disponet de testamento, & huiusmodi, ex quo multa bona proueniunt: quia tunc agunt contra charitatem proximi. Secus quando non credunt hæc debere sequi, tunc non tenentur. Sexto, si non medentur pauperibus infirmis, non valentibus soluere, & ipsi possunt, mortaliter agunt. Quia hic est extremus casus, in quo quilibet potens, tenetur ex præcepto subuenire. Secus quando est diues, & non vult soluere, nisi quando medicus esset à commu-

nitate stipendiatus: quia tunc omnibus gratis seruire tenetur, tam pauperibus, quam diuitibus infirmis.

¶ S i autem diues sit infirmus, & non vult soluere, non propter hoc medicus debet eum permitttere mori sine medicamine, sed debet ministrare remedia, & postmodum repetere ab eo, vel eius hæredibus stipendium, vel expensas pro eo factas, & ipse, vel hæredes tenentur mercedem soluere medico, qui fecit, quod ille, vel illi tenebantur facere, quamuis contra voluntatẽ auarum ipsius egerit. ff. de negot. gest. l. Pomponius. Vide in l. Stichus, ff. de pec. leg.

¶ S E P T I M O peccant, quando nimis excessiuum stipendium petunt contra iustitiam, vel quando faciunt fieri expensas nimis excessiuas, & superfluas maximẽ pauperibus: vt vel ipsi plus lucrentur, vel aromatarij: vel quando citò possent sanare, sed in longum tradunt: quia quãdiu pendet fructificat, & in multis alijs mortaliter delinquent, quæ poterit prudens confessor aduertere, quando sunt notabiliter contra iustitiam, vel contra charitatem, vel contra bonos mores.

¶ C L E R I C I S in sacris existentibus, vel in minoribus beneficiis, & religiosis, non licet vti arte medicandi: nisi gratis, & vbi periculum non imminet. capitul. multa. ne cler. vel monac. Chirurgiam verò, quæ incisione, vel adustione, vel sanguinis effusione indiget, exercere eis non licet. capit. sententiam. ne cleric. vel monach. & capit. tua nos. de homi. lbi enim interdicitur. supra, Irregularitas. §. 47. Possent enim clericus in medicando irregularitatem contrahere, quam nõ contraheret secularis medicus: quia non dat operam rei illicitæ sicut clericus, cui hoc prohibetur, idẽ sibi opus illicitum est, non laico.

¶ M E D I C V S intrans monasterium in quod prohibitum est sub pena excommunicationis latæ sententiæ cuiuspiam excepto medico intrare, etiam quod non sit doctoratus, dummodò

E s medi-

medicet, & hac de causa intraverit nō est excommunicatus: secundum Bartol. in l. sciendum. ff. de ædifi. edict. & ita casui hic occurrenti respondit. An liceat vocare medicū Iudæum. supra, Ludæus. §. 9.

LICET infirmi, & seruitores non teneantur obedire medico, cum nō sit eorum prælatus, nec possit præcipere: tamen si non stant consilijs medici, sed scienter, vel improbabili ignorantia, vel inordinato appetitu sumunt aliquid, propter quod notabile malum, vel mortem incurtant, mortaliter agunt contra charitatem, qua corpus proprium debent diligere, argument. canon. si non licet. vigesimo secundo, quæstione quinta. Idem dic de seruiantibus: quia exponunt infirmum graui periculo, & sic si sequeretur mors, essent irregulares: quia eorum culpa secuta est. Secus quando ex inuincibili ignorantia faciunt, credentes prodesse infirmo. An medici, vel chirurgi debeant promoueri ad ordines. Sil. ver. medicus. §. vlti.

MENDACIVM.

MENDACIVM, quod importat falsam vocis significationem, semper est peccatum, si est cum intentione fallendi: quia est contra virtutē iustitiæ. Sed aliquando dicens mendacium intendit bonum proximi, & dicitur officiosum, & est veniale: aliquando intendit solacium, & dicitur iocofum, & est etiam veniale: aliquando intendit nocumentum spirituale, vel corporale, quod si sit notabile, vel ratione personæ, vel ratione rei, est mortale: si autem sit de paruare, vel sit secundum primos motus animi, vel sine animo multum nocendi, communiter est veniale. Similiter quando est ex loquacitate, vel sine mala intentione, nisi ex hoc aliquid graue damnum sequeretur, quod quis debuisset aduertere: tunc enim mortale esset. Et dico mendacium esse perniciosum, quando est contra sacram scripturam, vel contra scientias, quæ sunt bona intellectus.

MENDACIVM prædicatoris de

his, quæ pertinent ad officium prædicationis, & mendaciū iudicis in quantum iudex, & eorum quæ in iudicio dicuntur secundum formam iudicij, siue sit iudicium temporale, siue spirituale: vt iudicium sacramenti, confessionis, mortale est, si formaliter mentiatur quis. supra, Accusatio. §. vigesimo secundo: infra, Confessio. §. quinto. Vide Sanct. Tho. secunda secundæ quæstio. 110. a. 3. & vlti. Archid. Hor. 2. par. tit. 10. cap. 1. §. 3. Si qui negaret se Christianum esse timore mortis, an mortaliter peccaret. supra, ver. Fides. §. 7. Dicit enim Apostolus, Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem.

SI persona grauis diceret mendacium, etiam officiosum, ratione scandali, posset esse mortale: & ratione iuramenti, supra, Iuramentum. §. 7. vel ratione voti, vt si vouisset non dicere aliquid mendacium, & diceret, mortaliter peccaret.

MERCANTIA.

Mercantiam exercere simpliciter propter lucrum tanquam eius finem, non licet: quia finis talis mercatoris est inhonestus. Si autem lucrum ordinetur ad bonum reipublicæ, vel ad sustentationem propriæ familia, vel ad alium finem honestum, erit licita. infra, Negotatio. §. 1. dummodo non fiat fraudes, vel aliquid iniustum interueniatur, mendacia, iuramenta falsa, & huiusmodi. Tunc enim ratione adiuncti nō esset licita, & propter hoc mercatores culpantur.

MERETRIX.

MERETRIX est illa, quæ venalem turpitudinem suam facit. 1. q. 4. c. meretrices, & prohibitum est ad eas accedere de iure diuino, in dict. c. meretrices. & eorum peccatum semper est mortale: quia contra legem naturalem, & diuinam, siue hoc faciant pro mercede, siue non. Quæ si accipiant pecuniam per fraudem, vel ab his, qui alienare nō possunt, tenentur restituere, sicut de lusore: aliter non, nisi de consilio, tanquam turpe lucrum supra, Ludus. §. 6.